

V. Priskonkurrencer.

Til Besvarelse af de for Aaret 1884—85 af Universitetet udsatte 13 Prisopgaver*) indkom i Aaret 1885—86 10 Afhandlinger, nemlig en theologisk, to filosofiske, to historiske, en klassisk-filologisk, en østerlandsk-filologisk, en nordisk-filologisk, en engelsk-filologisk og en fysisk, hvorhos der i dette Aar indkom en naturhistorisk Afhandling som Besvarelse af den for Aaret 1883—84 udsatte Prisopgave.***) Af disse Afhandlinger fandtes den ene af de filosofiske, den østerlandsk-filologiske, den nordisk-filologiske og den fysiske værdige til Prisen. Den ene af de filosofiske, den klassisk-filologiske, den engelsk-filologiske og den naturhistoriske tilkendtes der et hæderligt Akcessit, samt den ene af de historiske Akcessit. Forfatterne fandtes at være:

Af de prisbelønnede Afhandlinger:

Stud. theol. Einar Buch, af den filosofiske,
 Cand. theol. Overlærer ved de forenede Kirkeskoler Harald Rasmussen, af
 den østerlandsk-filologiske,
 Stud. mag. Axel Olrik, af den nordisk-filologiske,
 Cand. mag., Lærer ved Frederiksberg Sogneskole K. S. Kristensen, af den
 fysiske;

Af de hæderligt Akcessit tilkendte Afhandlinger:

Cand. mag. Anders Bjørn Drachmann, af den klassisk-filologiske,
 Stud. mag. Jón Stefánsson, af den engelsk-filologiske,
 Cand. phil. C. R. Th. Oppermann, af den naturhistoriske.

Af den Akcessit tilkendte historiske Afhandling:

Dr. med. A. Goldschmidt i Lyngby.

Forfatteren af den ene filosofiske Afhandling, hvem der var tilkendt et hæderligt Akcessit, ønskede ikke Navnesedlen aabnet, hvis han ikke fik Prisen.

Vedkommende Censurers Bedømmelse af de indleverede Afhandlinger lyder saaledes:

I. Den theologiske Afhandling. Som Besvarelse af den theologiske Prisopgave for 1884—85: »Der ønskes en Fremstilling af det nye Testaments Lære om Kristi Forsoning« er indkommet en Afhandling med Motto af Conf. Aug. III »ut reconciliaret nobis patrem et hostia esset.«

Den lille Afhandling er klart og overskueligt skreven, indeholder intet urigtigt og gjør adskillige gode Bemærkninger. Men den indskrænker sig til en uselvstændig Gjennemgang af Skriftens Ord, ordnede efter de nytestamentlige Forfattergrupper. Der mangler Alsidighed og dybere Indtrængen baade i det hele og i det enkelte. Forfatteren søger ingen Drøftelse af de forskjellige Opfattelser af de Skriftudsagn, om hvilke der handles: man ser end ikke, at han er vidende om, hvilket Arbejde her er gjort, og hvilke Anskuelse her staa over for hver-

*) Univ. Aarb. f. 1884—85 S. 193—94.

**) Univ. Aarb. f. 1883—84 S. 129.

andre. Paa Grund af disse Mangler kan Afhandlingen ikke indstilles til nogen Belønning.

Den 13. Marts 1886.

C. Henrik Scharling. P. Madsen. V. Sthyr. Fr. Buhl.

II. De filosofiske Afhandlinger. Som Besvarelser af Universitetets filosofiske Prisopgave for 1884—85: »Fremstilling og Vurdering af Nyttemorale (Utilitarianismen)«, er der indkommet to Afhandlinger.

Den ene af disse, som har til Motto: »et hic dii sunt«, røber et ret grundigt Studium af den nyere etiske Litteratur og ikke ringe Evne til klar Fremstilling af de forskellige Standpunkter og Anskuelser. Men i den Vurdering de fremstillede Anskuelser underkastes, savnes der Evne til indtrængende Analyse. Der forekommer mange sunde og træffende Bemærkninger i Forfatterens kritiske Udviklinger, men han stiller sig næppe tilstrækkelig uhildet over for den Anskuelse, han skal vurdere, og det Standpunkt, fra hvilket han selv gaar ud i sin Kritik, fremtræder kun meget vagt og ikke tilstrækkelig begrundet. Formedelst disse Mangler kunne vi ikke tilkjende Forfatteren Prisen, men vi udtale dog vor Aerkjendelse af den Alvor og Dygtighed, hvorefter hans Arbejde vidner, ved at tilkjende ham et hæderligt Accessit.

Den anden Afhandling, hvis Motto er: »Enhver sit«, er ikke blot større af Omfang, men indeholder ogsaa en mere indtrængende Behandling af Æmnet. Efter at have givet en historisk Oversigt over de vigtigste herhen hørende Forfatteres Anskuelser anstiller han — paa en Maade, der vidner baade om Selvtændighed i Tankegangen og om Evne til Begrebsanalyse saa vel som om Fremstillingstalent — en Række Undersøgelser af de forskellige Spørgsmaal, paa hvis Afgjørelse Vurderingen af Utilitarianismen beror. Selv om nogle af hans Udviklinger lide af en vis Bredde, og selv om han, hvor han skal indtage sit definitive Standpunkt til de afgjørende Spørgsmaal, viser nogen Vaklen, bærer det hele Arbejde dog Præget af en saadan Dygtighed, at vi ikke tage i Betænkning at tilkjende det Prisedailjen.

Den 12. Marts 1886.

H. Høffding. K. Kroman.

III. De historiske Afhandlinger. I Anledning af den for Aaret 1884—85 i Historie udsatte Prisopgave: »En Karakteristik af Metternich som Statsmand, med særligt Hensyn til hans Virksomhed i Tiden fra 1815—1830«, er der indkommet to Besvarelser.

Om den første af disse, der har som Motto »qui non potest dissimulare, non potest regnare«, indskrænke vi os til at udtale, at dens Indsendelse kun kan forklare ved, at Forfatteren har været ganske ubekjendt med, hvilke Fordringer der maa stilles til Prisafhandlinger ved Universitetet. Den har altsaa ikke kunnet komme i Betragtning.

Den anden indsendte Besvarelse med Motto »tenax propositi« er derimod en vel skreven, forstandig Afhandling, der er behagelig at læse og giver en god Oversigt over Hovedtrækkene af Evropas politiske Forhold i den Metternichske Tid. Den vidner desuden om, at Forfatteren har søgt at sætte sig godt ind i den herhen hørende Litteratur. Men uheldigvis har Afhandlingen væsentlige Mangler. For ikke at tale om, at Forfatteren, hvad der er dobbelt paafaldende ved en Afhandling af en saadan Natur, aldeles har undladt at tilføje Citater, men overladt det til Censorerne selv at oplede, hvorpaa han i det enkelte bygger sin Fremstilling, saa lider hans Arbejde af den Grundfejl, at det hverken med Hensyn til den politisk-historiske eller den psykologiske Side er tilstrækkelig indtrængende og dybtgaaende. Forfatteren har langt mere givet en Oversigt over Evropas Historie i det herhen hørende Tidsrum med Metternich som Hovedfigur end gennemført en Analyse af denne Statsmands Personlighed og Virken, og det var netop dette, som her maatte kræves. Det staar i nøje Forbindelse hermed, at ligesom Forfatteren ingen Oplysninger giver om Metternichlitteraturen ud over de blotte Bogtitler, saaledes har han ikke meddelt en blot nogenlunde tilfreds-

stillende Kritik af det Skrift, som her er Hovedværket, »Metternichs efterladte Papirer«; ja, han har end ikke givet en nøjagtig Oversigt over Indholdet af dette Værk. I lige saa høj Grad skorter det paa et klart og fyldigt Billede af flere Hovedsider ved de politiske Forhold. Medens Forfatteren f. Ex. med Rette fremhæver, hvor meget Metternich ved Mangler i Østerrigs finansielle og militære Stilling følte sig hindret i at give det den Plads i Evropa, han ønskede at lade det indtage, har han slet ikke udviklet, hvori disse Mangler bestod. Lige saa lidt er hans Fremstilling af Udviklingen i Tyskland fuldt tilfredsstillende, idet han ingenlunde stærkt nok har paavist Frihedsbevægelsen her i de første Aar efter 1815, hans Skildring af Forholdet til Preussen er for ufuldstændig, og han har næsten aldeles ikke berørt Udviklingen i Ungarn, som allerede i denne Tid har megen Interesse og i flere Henseender tydelig peger hen imod de Forhold, som 1848 og følgende Aar skulde blive saa overordentlig vigtige.

Som en Følge af disse Mangler og flere andre, hvilke vi anse det for overflødigt at nævne, se vi os ikke i Stand til at tilkjende Forfatteren Medailjen, men i Betragtning af de oven for nævnte gode Sider ved Afhandlingen mene vi dog at burde tildele ham et »accessit«.

Den 12. Marts 1886.

E. Holm.

Joh. Steenstrup.

Kr. Erslev.

IV. Den klassisk-filologiske Afhandling. Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i klassisk Filologi:

»Efter græske Forfattere og Indskrifter fremstilles, hvorledes Frigivelsen af Slaver foregik hos Grækerne, og hvilke de frigivnes Kaar og almindelige Sysler vare« er indkommet en paa Latin skrevet Afhandling med Motto: *Ἡμεῖς δὲ κλέος οἶον ἀνοόμεν οὐδὲ τι ἴδμεν.*

Denne i flydende og i det hele rent Latin affattede Afhandling drejer sig i den første Del om Frigivelsen i den ældre Tid, navnlig i Sparta og Athen, uden at det dog er lykkedes Forfatteren at bringe større Klarhed til Veje, end der findes i de almindelige Haandbøger. Derefter gaar han over til at skildre den navnlig fra nordgræske Indskrifter kjendte Frigivelsesform. Det vidtløftige og temmelig spredte Stof er her samlet og sigtet med Omhu og behandlet med Dygtighed og videnskabelig Methode. Men det uvante Stofs Behandling har krævet længere Tid end Forfatteren havde tænkt sig, og den sidste Del af Spørgsmaalet, om de frigivnes almindelige Sysler, er ikke besvaret. Medens vi derfor, hvis Afhandlingens sidste Del havde været udført paa samme Maade som det foregaaende, ikke vilde have betænkt os paa at tilkjende den Prisen, kunne vi nu, da den er ufuldendt, og det ikke kan siges, at den givne Opgave var for vidtløftig, kun stemme for et hædrende Accessit.

Den 4. Marts 1886.

J. L. Ussing.

M. Cl. Gertz.

V. Den østerlandsk-filologiske Opgave. Som Besvarelse af den i østerlandsk Filologi udsatte Prisopgave for 1884—85: »at bestemme Sufismens almindelige Grundlag, som dette fremtræder hos persiske Digttere indtil Djami« er der indkommet en Afhandling med Motto:

»Kjærligheden alene fatter Kjærlighedens Væsen«

(Djelal-ed-din Bumi).

Denne Afhandling forekommer os vel vidtløftig i Fremstillingen, idet navnlig den sidste Del burde have været mere sammentrængt, hvorved adskillige Gjen-tagelser vilde være undgaaede; desuden findes der enkelte Fejltagelser, som en falsk Anvendelse af et Par Koransteder og enkelte Unøjagtigheder i Gjengivelsen af persiske Vers. Imidlertid er Forfatteren ved heldige Forsøg paa at erervise Sufismens historiske Oprindelse naaet til en sund Bedømmelse af dens Væsen og Natur og har lagt videnskabelig Aand og Modenhed for Dagen med Hensyn til det betydelige Materiales Fordeling samt et omfattende Studium af den herhen hørende persiske Litteratur ved at have benyttet ikke ganske almindelige Kildeskrifter. Det fremstillede er oplyst ved vel valgte Citater, og Afhandlingen affattet

i et kjærnefuldt og smukt Sprog. — Idet vi anse de fremhævede Mangler for mindre væsentlige, tro vi derfor at kunne tilkjende Forfatteren Prisen.

Den 14. Marts 1886.

A. F. Mehren. V. Fausbøll.

VI. Den nordisk-filologiske Afhandling. Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i nordisk Filologi for 1884—85:

»Hvorvidt er det berettiget at anse Digtene i den saakaldte Sæmundar-Edda for ældre end alt, hvad der ellers haves af oldnordisk Skjaldskab?»

er der indkommet en Afhandling med Motto af Hávamál:

»Lítilla sanda,

Lítilla sæva,

Lítíl eru geð guma.»

Efter en kortere Indledning, hvori Forfatteren gjør Rede for de Vanskeligheder, der ere forbundne med Spørgsmaalets Løsning, behandler han først Overleveringens Vilkaar og Kildernes Paalidelighed samt de forskjellige Vidnesbyrd om Oldkvadenes Tilværelse før den Tid, i hvilken de bleve optegnede. Han søger dernæst at bestemme det Tidsrum, til hvilket Oldkvadenes Kultur maa henføres, og gaar saa over til at undersøge, hvorvidt Gude- og Heltekvadene kunne anses for fælles-nordiske. Efter at dette Spørgsmaal er besvaret bekræftende, samles i to større Afsnit de sproglige og metriske Undersøgelser, der kunne tjene til nærmere at bestemme Oldkvadenes og Skjaldedigtene Tilblivelsestid. I en »Efter-skrift« hævder Forfatteren endelig, at »Mellemjernalderens« Sprog og Aandsliv ikke kan kaldes fælles-gotisk, men var udpræget nordisk. Til Slutning følger 3 »Tillæg«, der knytte sig til forskjellige af de i Afhandlingen berørte Spørgsmaal.

Forfatteren har gennem hele Afhandlingen vist grundigt og omfattende Kjendskab til de forskjellige Sider af Æmnet, og han er vel bevandret i alle herhen hørende Undersøgelser fra de senere Aar. Han stiller sig imidlertid kritisk lige over for de af andre vundne Resultater, som han ikke sjældn forkaster, og han søger overalt at danne sig en selvstændig Mening og at gaa sine egne Veje, hvorved han lægger en ikke ringe Evne for Dagen til at behandle den Art Spørgsvidenskabeligt. Lige over for disse gode Egenskaber anse vi det for mindre væsentligt, at Forfatteren i sin Kritik paa adskillige Punkter har taget sig Sagen altfor let, at nogle Spørgsmaal ere behandlede med langt større Forkjærlighed og Udførlighed end andre lige saa vigtige, og at der er tillagt forskjellige Enkelt-heder en Betydning, som ingenlunde kan tilkjendes dem. Værre er det, at Udviklingen af og til lider af nogen Uklarhed og af Modsigelser, og at der findes adskillige positive Fejl. Ogsaa i formel Henseende forekommer der enkelte Pletter og Særheder, som vi for Forfatterens egen Skyld nødigt ville se ham fastholde.

Skjønt vi ganske vist tillægge de nævnte Mangler en ikke ringe Betydning, anse vi dog Afhandlingens gode Sider for saa fremtrædende, at vi ikke nære nogen Betænkelighed ved at tilkjende den Prisen.

Den 27. Februar 1886.

K. Gíslason. Ludv. F. A. Wimmer.

VII. Den engelsk-filologiske Afhandling. Den engelsk-filologiske Opgave var:

»Der ønskes en Undersøgelse af de særlig skandinaviske Elementer i »The Poetical Works of Gavin Douglas Bishop of Dunkeld, by John Small,« 4. Bind, Edinburgh. 1874.»

Der indsendtes kun en Besvarelse med Devisen:

»Particularia rite demonstrata nova particularia rursus designant itaque scientias reddunt activas. Bacon, Novum Organon. 1, 24.»

Forfatteren har behandlet sit Æmne med Alvor. Arbejdet har sine Fortjenester i forskjellige Retninger. Men vi finde, at det ogsaa har ikke faa Svagheder og ikke kan kjendes værdigt til Guldmedailjen. Dog er Arbejdet af en saadan Beskaffenhed, at det nok kan fortjene et hæderligt Accessit.

Den 8. Marts 1886.

George Stephens. H. Møller.

VIII. Den fysiske Afhandling. Som Besvarelse af den fysiske Prisopgave:

»Der fordres en Sammenstilling af de vigtigste Undersøgelser, der have været anstillede for at komme til Kundskab om Loven for en Naturvirksomheds Overgang til en anden,«

er der indkommet en Afhandling med Motto:

»Physical Science is that departure of Knowledge which relates to the regular succession of events.« (Maxwell.)

Forfatteren har delt sin Afhandling i to Dele, af hvilke den første giver en fuldstændig og klar Fremstilling af de experimentale Arbejder, man har udført for at komme til Kundskab om Varmeenhedens Arbejdsværdi, den anden gaar ud paa at vise Overensstemmelsen mellem de Resultater, som kunne udledes af Carnots Lov og dem, Erfaringen paaviser. Det hele Arbejde vidner om et klart Overblik over de behandlede Forhold og giver en smuk, vel bearbejdet Fremstilling af Sagen. Vi kunne derfor ikke andet end tilkjende Forfatteren Prisen.

Den 1. Marts 1886.

S. M. Jørgensen.

Julius Thomsen.

C. Holten.

IX. Den naturhistoriske Afhandling. Som Besvarelse af Universitetets Prisopgave i Naturhistorie for 1883—84:

»En kritisk Fremstilling af Læren om Pseudomorphoser og dens Betydning for Mineralogien og Geognosien,«

er der indkommet en Afhandling med Motto:

»Jedenfalls liefern aber alle die Erscheinungen, welche mit dem Auftreten der Pseudomorphosen verbunden sind, den Beweis von der fortdauernden Thätigkeit der Natur auch in dem unorganischen Reiche.« (J. R. Blum. 1843.)

Den første og større Del af denne Afhandling indeholder en historisk Fremstilling af Læren om Pseudomorphoser, hvori der gjøres Rede for og kritisk bedømmes de forskellige Forfatteres Standpunkter, og hele dette Afsnit vidner om et grundigt Kjendskab til den betydelige herhen hørende Literatur, der i det hele taget er benyttet med Skjønsomhed. I det følgende Afsnit har Forfatteren dernæst gjort Forsøg paa fra et kemisk Standpunkt at tilvejebringe større Klarhed og Stringens i Definitionen, Dannelsesmaaden og Inddelingen af Pseudomorphoserne, og det maa erkjendes, at dette er lykkedes paa adskillige Punkter. Paa andre røbes der derimod et paafaldende Ubekjendtskab med de Fakta, som omtales, hvilket især giver sig tilkjende derved, at de faa Exempler, der nævnes, ikke egne sig til at bevise, hvad der tilsigtes, og Forfatteren antyder ogsaa, at han hverken er »Naturforsker« (der menes vel »Naturhistoriker«?) eller kjender Pseudomorphoserne ved Autopsi. Dette forklarer tillige, hvorfor han ikke har set sig i Stand til at behandle den anden Del af Opgaven om Pseudomorphosernes Betydning for Mineralogien og Geognosien; thi de faa Bemærkninger, der anføres herom, vedrøre egentlig ikke Spørgsmaalet. Det synes, som om Forfatteren nærer den Anskuelse, at Pseudomorphoserne ere uden al Betydning i den omhandlede Retning, naar man ikke ved dem kan faa afgjort det meget vanskelige Spørgsmaal om de metamorfiske Bjergarters Dannelse.

Paa Grund af de nævnte Mangler ved Afhandlingen kan den ikke tilkjendes den udsatte Pris; men da den har løst en Del af Opgaven tilfredsstillende og bærer Vidnesbyrd om et omhyggeligt Studium og megen Interesse for Spørgsmaalet i Almindelighed, anses den værdig til et hæderligt Accessit.

Den 14. Marts 1886.

Fr. Johnstrup.

Chr. Lütken.

Eug. Warming.

De for Aaret 1885—86 udsatte Prisopgaver vare:

1. Theologi. En historisk-kritisk Fremstilling af den palæstinensiske Menigheds Historie indtil Aaret 135. 2. Lovkyndighed. At fremstille, hvilken Indflydelse Indbringelse for en overordnet Ret har paa den indankede judicielle

Akts retlige Betydning efter dansk og dermed beslægtet fremmed Procesret. 3. Statsvidenskab. Der ønskes en Fremstilling af de nye Former for Ydelse af Kredit til Landbruget, særlig til Driftens Fremme, som i de senere Aar ere bragte i Anvendelse i Evropa, samt en Undersøgelse af de Erfaringer, der ere indvundne om disses Hensigtsmæssighed. 4. Lægevidenskab. Der ønskes en paa selvstændige Undersøgelser støttet Redegjørelse for Cocainens fysiologiske og therapeutiske Virkninger. 5. Filosofi. Der ønskes en Fremstilling og Vurdering af Hermann Lotzes Psykologi. 6. Historie. En Karakteristik af Kristian Colbjørnsen og en Paavisning af hans Betydning. 7. Klassisk Filologi. Der forlanges en dansk Oversættelse af Talen imod Neæra og en paa Latin affattet kritisk og exegetisk Kommentar dertil. Oratio adversus Neæram Danice vertatur et commentario Latine scripto illustratur. 8. Østerlandsk Filologi. At give en Fremstilling af den indiske Mythologi, saaledes som denne foreligger i Kalidasas Digterværker, med et Sideblik til den nærmest liggende Literatur. 9. Nørdisk Filologi. Holbergs Ordforraad, sammenlignet med det nu brugelige. 10. Tysk Filologi. I hvilket Forhold stod det skrevne middelnedertyske Sprog til de samtidig talte nedertyske Folkedialekter, og hvilke Hoveddialektforskjelligheder gjøre sig bemærkelige inden for det Middelnedertyske? 11. Astronomi. Medens man let og direkte erfarer, med hvilken Nøjagtighed en Soltavle tilsteder Forudberegning af Solens Retningskoordinater, Længde og Bredde, til en given Tid, er det vanskeligere at skjønne, hvor nøjagtigt vort Kjendskab er til Solens Afstand paa de forskjellige Aarstider. Der ønskes derfor en Beregning af Middelfejlen paa Solbanens Elementer og paa Afstandene til forskjellige Aarstider under Forudsætning af, at der i n Aar daglig er opnaaet en Observation af Solens Længde, og at Middelfejlen paa disse Observationer er konstant. Perturbationerne lades ude af Betragtning. 12. Kemi. Der gives en kritisk Sammenstilling af Undersøgelserne over, hvorvidt Kulstofatomets fire Valenser ere identiske. 13. Naturhistorie. Der ønskes en paa selvstændige Iagttagelser grundet Fremstilling af de for Flyvesandsdannelserne i Danmark karakteristiske Planter Ejenommeligheder i Bygning og Liv, med Paavisning af, hvilken Forbindelse der findes mellem disse Ejenommeligheder og de Naturforhold, under hvilke de nævnte Planter leve.

VI. Akademiske Promotioner.

I Aaret 1885—86 have 12 Promotioner fundet Sted, idet der er tildelt en den juridiske, sex den medicinske og fire den filosofiske Doktorgrad samt en den theologiske Licentiatgrad.

Sognepræst i Mariager Frederik Christian Krarup (theologisk Embedsexamen i Januar 1878) forsvarede den 13. Oktober 1885 sin for den theologiske Licentiatgrad skrevne Afhandling: »Om forholdet mellem det guddommelige og menneskelige i Kristi person. En fremstilling af kristologien.« Paa Embeds Vegne opponerede Proff. Dr. C. Henrik Scharling og Dr. P. Madsen, af Tilhørerne ingen. Graden meddelt den 17. Oktober 1885.

Cand. mag. Christian Sophus Juel (Magisterkonferens i Mathematik i Juni 1879) forsvarede den 8. December 1885 sin for den filosofiske Doktorgrad skrevne